

og paalidelige Kinesere vandre daglig langs Linjen og efterse enhver nok saa ringe Mangel for strax at afhjælpe den. Ogsaa disse Anlæg staa sig godt; men — den bedste Beskyttelse er dog den, der langsomt, og sikkert arbejder sig frem, nemlig den voxende Erkjendelse af den Betydning, som „Ordets Jærnvej“ har for fredelig Dræbt og Vindskibebælighed, ikke mindre end for Statens Interesser, og som nok engang vil gjøre, at Proklamationerne forsvinde, og at Linjerne alligevel blive staaende. Er ikke det smukke kinesiske Navn paa en Telegrafstation „Tsing-Tsing-Hong“, d. v. s. Huset, der sender Hilsener, en Tilnærmelse dertil?

C. L. Madsen.

En Ø i Nordishavet, opdaget af en norsk Skibsfører. Kapt. E. H. Johansen, der 1869 omsejlede det Kariske Hav og 1870 Novaja Semljas Nordende, sejlede i Avgust 1878 fra det sidstnævnte Land øst over og kom den 16de Avgust til Sibiriens Fastland; uden for dette, sydvest for Kap Taimur fandt han en Ø, paa 95° ø. L. f. Greenwich. Han sejlede derfra vest over og nord over og opdagede den 28de Avgust en forhen ukjendt Ø, som han omsejlede. Øen kaldte han *Ensom-Øen* og dens Beliggenhed bestemtes til 77° 30' n. Br. og 86° ø. L. f. Greenwich. Den er højest paa Vestsiden, hvor Højden naar omtr. 100 Fod, men helt lav paa Østsiden. Inde paa Øen syntes der at ligge et lidet Vand, som havde Afløb gennem en Elv paa Sydsiden. Uden for Vest- og Sydsiden var Farvandet urent indtil 1½ Mil af Stranden; en halv Mil uden for Østkysten var 20 Favne Dyb. Øens Fladeindhold er omtrent 3¾ geogr. □ Mile. Af Dyr saas Isbjørn, Hvalros, Blaaokobbe (*Phoca barbata*), Tejst, Terne, Stormmaage og Elfenbensmaage, samt flere lavere Sdyr. Mellem Øen og Sibiriens Fastland vare Dybderne ringe, fra 16 til 48 Favne. Paa Tilbagevejen var Kapt. Johansen nær den 78de Breddegrad, ved 78° Længde. — Denne lille Meddelelse bedes optaget i „Geogr. Tidsskr.“ Beretningen om Opdagelsen af den omtalte Ø har vistnok gjort sin Runde i europæiske Blade, men Øens Beliggenhed er deri til Dels ikke rigtig opgivet.

H. Mohn.

Mere om Pigeon-Sproget. I Anledning af en mindre Meddelelse i nærv. Tidsskr. S. 154 tillader jeg mig at fremkomme med nogle iagttagelser, som jeg har haft Lejlighed til at gjøre under et længere Ophold i Østasien.

Det vil uden Tvivl undre mange, at Kineserne, hvis eget Sprog er saa vanskeligt, men hvis medfødte Intelligens er saa almindelig godkjendt, og hvis Oplysning er saa vidt fremskreden, at alle kunne læse og skrive, ikke have været i Stand til at tilegne sig det meget lettere engelske Sprog bedre, end dette for Tiden tales i de kinesiske Søhavne.

Man mener almindelig, at dette afhænger af to Grunde, nemlig først og fremmest Kinesernes Utilbøjelighed til at blande sig imellem Evroperne og tilegne sig disses Sædvaner eller Sprog, og dernæst de fremmedes og da jævnlig *Engelskmændenes* Optræden fra Førstningen af. Evroperne have enten ikke givet sig Tid til, eller ogsaa have de forsmaaet at meddele de indfødte nogen grundig Undervisning i engelsk, thi det kom dem jo først og fremmest an paa at tjene Penge eller, som det hedder, gjøre „business“; om Kineserne talte deres Sprog rigtigt eller ej, var dem aldeles ligegyldigt, naar kun Hovedsjemeet opnaaedes. Saaledes fremkom da efterhaanden det underlige Blandingssprog, som i den Grad har trængt sig ind i alle Forhold, at Engelskmændene, dem selv uafvidende, tit bruge Udtryk, som f. Ex. *tschin-tschin*, *chow-chow*, *maskee*, *chop-chop*, *man-man*, *top-side*, *down-side* o. s. v., i deres indbyrdes Samtale, til stor Forbavselse for de nylig hidkomne fra Moderlandet; disse sidste lære for Resten mærkværdig hurtigt at komme i den samme Vane.

Endnu mærkeligere er det Sprog, som tales af Børnene i de europæiske Familier. I Modsetning til, hvad der i Reglen er Tilfældet saa vel herhjemme som i det øvrige Evropa, hvor Børnene allerede lært lære deres Modersmaal, tale

Børnene i Kina og Japan fra først af det Sprog, som deres Ammer og de øvrige Tjenestefolk bruge. Paa denne Maade komme Børnene til at tale det mest forunderlige Sprog af Verden, nemlig en Blanding af kinesisk (eller japanesisk), pigeon-engelsk og en Smule ren engelsk, saaledes, at det for Evroperne, der ikke have opholdt sig længere Tid derude, næsten er fuldstændig umuligt at forstaa dem. Man kan bedst iagttagte dette ved at besøge de offentlige Haver i Hongkong eller Sjanghaj, hvor de evroperiske Børn fortrinnsvis tumle sig. Man kan ikke tænke sig et smukkere og mere oplivende Syn end det, som en af disse Haver frembyder. Den solklare Himmel, den halvtropiske Plantevæxt, de elegantklædte og sjelden smukke Børn, hvis Skjønhed end mere fremhæves ved Siden af Ammernes mongolske, gule Ansigtstræk, alt bidrager til at gjøre Scenen livlig og tiltalende; for os er dog det hele pantomimisk, thi Ammernes Pludren og Børnenes Snakken er omtrent lige uforstaaelig. Paa Grund af disse særegne Sprogforhold i Forbindelse med de indfødtes lave moralske Standpunkt har det vist sig afgjort nødvendigt meget tidlig at sende Børnene hjem, for at de kunne blive opdragne.

En stor Vanskelighed for Kineseren med Hensyn til den rette Udtale af fremmede Tungemaal er Manglen af r-Lyden i det kinesiske Sprog. Det koster en Kineser utrolig Anstrængelse at faa denne Konsonant ud over sin Tunge, og jeg har sjælden eller aldrig hørt nogen Kineser udtale et Ord paa rette Maade, hvori dette Bogstav forekommer. I Reglen bruger han i i Steden for r. Kommer f. Ex. den i ethvert evroperisk Hus i Kina uundværlige „houseboy“ og skal melde, at Tiffin eller Dinnor er „ready“, er det ham umuligt at udtale det anderledes end som „leady“; „breakfast“ udtaler han som „belekfast“, og den almindelige og aldrig manglende Ret „curry and rice“ som „cully and lice“.

Foruden de i den tidligere Meddelelse omtalte Særegenheder ved Pigeon-Sproget, kan anføres den hyppige Anvendelse af Verbet „belong“ i Steden for „to be“. Kineseren siger f. Ex. altid: „he belong good (bad) man“, „that belong good pigeon“, „cully and lice belong rubiac one chow-chow“ o. s. v. Ligeledes Ordet „sappie“, der rimeligvis er det samme som det franske *savez* (af *savoir*); dette bruges af de indfødte i enhver Samtale med Evroperne i Steden for „understand“ og er et af de mest gængse Udtryk. Taler man med en Kineser, beder man ham om noget eller giver ham en Ordre, kort sagt i alle Tilfælde vil hans Svar altid begynde med „mee sappie“ eller „no sappie“, eftersom han har forstaaet eller ikke forstaaet det sagte. Betegnelserne for fremmede Skibe ere ogsaa ret mærkelige, i det disse nævnes efter Masternes Tal, som f. Ex.: „one, two, thelee piece bambooh“. Af fremmede Flag kjendtes, indtil for faa Aar siden, især det engelske, franske, nordamerikanske og danske, hvilket endnu kan ses af ældre kinesiske Malerier af de vigtigste Søhavne, hvor disse 4 Flag ere anbragte i stor Mængde og paa den mest besynderlige Maade. Det danske Flag, som af Kineserne kaldes „wankeeh“, vajede indtil Aaret 1864 fra mer end hundrede Fartøjer derude. Da største Delen af disse imidlertid høre hjemme i slesvigske Havne, blev Tallet paa de danske Skibe paa Kinakysten efter Fredslutningen indskrænket til mindre end en Tredjedel; men endnu ere Kaptajnerne og den overvejende Del af Mandskaberne paa de slesvigske Kinafarere danske, og Kommandoen føres paa dansk. Det preussiske Flag, som senere afløstes af det nordtyske, kaldtes af Kineserne: „that piecee flag with a fowl in“.

At Pigeonsproget skulde vinde i Betydning og blive mere almindeligt, end det allerede er nu, tror jeg ikke. Man har tværtimod grundet Haab om, at Kineserne i Fremtiden ville bringes til at lære de to fremmede Hovedsprog, fransk eller engelsk, renere og fuldkomnere, end det hidtil har været Tilfældet. I saa Henseende have særlig de franske Missionærer med Held gjort store Anstrængelser, og der findes allerede nu ikke faa unge Kinesere, som tale godt og flydende fransk. Dog ikke alene Katolikkerne, som jo uægtelig gjøre de største Fremskridt, men ogsaa engelske Missionærer have i de senere Aar oprettet Skoler i næsten alle de større Søsteder, hvor Børn af kristne Kinesere opdrages fra helt smaa af og faa grundig Undervisning i engelsk. Disse

Skoler tælle allerede Hundreder af Elever af begge Kjøen, saa at der næppe vil hengaa ret mange Aar, før der blandt den opvoxende kinesiske Ungdom vil findes adskillige, som forstaa baade at tale og skrive et af de to europæiske Hovudsprog i Østasien godt og korrekt.

Emil Hansen.

Dartmoor i det sydvestlige England. Medens det i vore Dage falder i mangfoldige Menneskers Lod at rejse til Tyskland, Schweiz, Frankrig eller andre Egne af Europas Fastland, fordi man nu kan rejse baade hurtigt og billig, er det derimod mindre almindeligt, at nogen besøger England for at komme langt uden for London eller andre af de større Forretningsbyer. Dette skyldes vistnok til Dels, at det er dyrt at rejse i dette Land, men det kan ogsaa komme af, at man véd saa lidt om dets Naturforhold. Engelskmændene kjende meget bedre det øvrige Evropa, end vi kjende deres Land. Det mest ukjendte Stykke af England er dog maaske den sydvestlige Del, og skjønt man nok véd, at der her er bjergfuldt og at der findes mange interessante geologiske Dannelser, tror jeg dog, at det i Danmark er saa temmelig ukjendt, at der i denne engelske Landsdel ligger en hel Række Bjerge, som i mange Henseender kunne maale sig med de mellemtyrke. Sidste Sommer nød jeg i længere Tid godt af elskværdig og udsøgt Gæstfrihed i en for Danmark og dets Litteratur varmtfølsende Englskmands Hus, og jeg havde derved den bedste Lejlighed til at blive kjendt med en Del af England; den efterfølgende Skildring af det vældige Granitparti Dartmoor, der hører med til Minderne om dette Ophold, kan mulig have nogen Interesse.

Den sydvestligste Del af England udgjøres, som man véd, af Cornwall og Devonshire, der imod Øst støde op til Sommerset- og Dorsetshire. En stor Del af Devon og hele Cornwall danner et Hele for sig og skilles fra det øvrige Land ved Floderne Ex, som løber ud i den engelske Kanal, og Taw, som falder i Bristol-Kanalen. En anden naturlig Grænse for Englands sydvestligste Hjørne danner det Stykke Land, som ligger imellem Byerne Exeter og Okehampton og Nordkysten af Devon, og som er mindre frugtbart end det øvrige Devon, fordi det mest udgjøres af Kulformationens kolde Lerbakker. Den, som vil studere ældre geologiske Dannelser, kan finde et rigt Æmne i Cornwall og Devon, der tillige have mange interessante Bjergværker. Men her ville vi kun opholde os ved det største Granitbjerg i den nærmere betegnede Del af Englands to sydvestlige Landskaber. Graniten optræder i flere adskilte Partier, nemlig i *Dartmoor* i Devonshire imellem Floderne Ex og Tamer, i *Brown Willy*, 1300 Fod højt, vest derfor i det nordlige Cornwall, i *Hensbarrow*, længere imod Sydvest, i *Carn Menlez* og i *Landsend*. Et sjette Parti udgjøres af *Scilly Øerne*. Dartmoor er det højeste Parti; det hæver sig nemlig i *Yes Tor* til 2000 Fods Højde eller ligesaa højt som det sachsiske Schweiz. Derefter aftager Højden gradvis imod Vest indtil *Scilly Øerne*, hvis højeste Punkt kun er 200 Fod over Havfladen. Disse sex Hovedgrupper ere for Resten indbyrdes forbundne ved enkelte mindre Grupper, saa at der egentlig gaar en hel Kjæde af Granitbjerge igjennem Devon og Cornwall i Retning fra Nordøst til Sydvest. Af disse isolerede Granitkuller kan her fremhæves det vidt navnkundige *St. Michael's Mount* i Nærheden af Penzance.

En Ø, der ligesom det sidstnævnte Sted fortrinsvis dannes af Granit, er *Lundy Island* ude i Bristol Kanalen, vest for Ilfracombe og omtrent 4—5 Mil derfra. Denne lille, enlige Ø er næppe en Mil lang og en Fjerdingvej bred. Den er interessant for Geologen, fordi Skifer og Granit mødes paa den sydlige Ende af Øen, som ellers alene indeholder Granitklipper. For Resten er Øen omgivet af flere Skær, og imellem dem er et paa Sydkysten mærkeligt som et af de faa Steder, hvor den sorte Rotte endnu opholder sig. Øen har kun faa Indbyggere og er aldeles træløs, men er et Tilflugtstet for mange Slags Havfugle.

Medens Devon ellers dannes af lave, brede og flade Højder, der ere gennemfurede af snævre og spaltelignende Dale, hæver Dartmoor sig med en Middelhøjde af omtrent

1700 Fod til et vildt Bjergland med mange nøgne Granit-toppe. Graniten i disse Bjerge udgjøres i Almindelighed af en finkornet Masse, i hvilken Feldspat undertiden danner saa store Krystaller, at Stenen er porfyritisk. Desuden faar Klippen et eget Udseende derved, at Graniten har vandrette Lag, som ere kløvede i to Retninger, nemlig baade fra Nord til Syd og fra Øst til Vest. I den saaledes kløvede Granit trænge Luft og Væde ind, og den skilles derved i kubiske Bløkke, hvilket ogsaa bidrager til at give det hele Landskab et vildt og fantastisk Præg. Dartmoor-Graniten er ellers meget søgt i England til monumentale Bygningsværker; det er saaledes den, som har afgivet Æmnet til Søjlerne i British Museums Bibliotek, til Kvadrene i London Broen o. s. v.

Sydenglands Granitbjerge ere rige paa Tin, og skjønt Tingruberne ikke længer give saa stort et Udbytte som forud, er der dog mange af dem tilbage. Meget Tin blev i gamle Dage bragt frem som Vasketin fra de Floddale, som udgaa fra Dartmoor. Det var jo for Tinnets Skyld, at man i Oldtiden søgte til denne Del af England, og Devons Hovedstad Exeter var længe en vigtig Udførselsplads for Tin, som derfra spredtes over hele Evropa. Det var rimeligt nok, at Tinproduktionen tog af i de urolige Tider, som indtraadte, efter at Romerne havde forladt Britannien. I det 6te og 7de Aarhundrede tiltog Brugen af Tin igjen; paa den Tid kom nemlig Kirkeklokker i Brug, og da Tin er en væsentlig Del af Klokke metallet, trængte man meget til dette Mineral. Derfor steg ogsaa Efterspørgselen, og der var en Tid, da Devon udførte mere Tin end Cornwall. Saaledes opstod de saakaldte Tinparlamentar paa Dartmoor, hvor Tinproducenterne mødtes og ordnede deres Anliggender. Disse Sammenkomster vedblev indtil 1749. For Tiden er Tinproduktionen i Devon og Cornwall ikke halvt saa indbringende som Kobberværkerne, endskjønt Cornwall udfører de ni Tiendedele af det Tin, som hele Evropa frembringer. I Dartmoors Dale finder man talrige Spor af de forudms Tinvaskeres Udgravninger og Arbejder.

Dartmoor frembyder ogsaa stor Interesse ved sine talrige Minder fra Oldtiden. Man finder nemlig en Mængde forskellige *Stensætninger*, hvis Lige kun kjendes fra Bretagne, Algerien, Syrien og enkelte andre Steder. The Spinsters' Rock ved Drewsteignton er en af de Stensætninger, som have Navnet Cromlech, og som dannes af en nægtig Overligger paa flere Bæresten. Af Stenkrede kan mærkes Scorhill Circle, the Grey Wethers, Fernworthy Circle og Kredsen ved Merrivale Bridge. De hemmelighedsfulde Stenrækker, der kjendes fra Carnac i Bretagne, findes ogsaa paa Dartmoor, men rigtignok i langt mindre Maalestok. Man har dem saaledes nær ved Kes Tor, paa Challacombe Down under Black Tor og de smukkeste af dem alle ved Merrivale Bridge under Mis Tor. Grave med brændte og ubrændte Lig har man fundet paa Kes Tor og paa Cawsand Hill. Endelig finder man spredte over hele Dartmoor en Del Stensætninger, hvilke man har tydet som gamle Fæstningsværker. Ogsaa mange Broer skrive sig fra Oldtiden, saaledes Post Bridge over Dart og en Bro over North Teign. — Af disse Mindesmærker udgjøres nu Scorhill Circle af 26 Sten, medens 6 ere omstyrtede, men der har været 55 i Kredsen, hvis Tværmaal er 88 Fod. Stenene ere ikke lige store; én af dem er 8 Fod høj. Nær ved Chagford er Skraaningen imod Teign dækket af saadanne Stensætninger. En Kreds er 106 Fod i Tværmaal og omslutter en mindre Kreds med mere end 6 Fod tykke Vægge. Den indre Kreds er 47 Fod i Tværmaal. Rummet imellem Kredsene er delt i flere mindre Rum ved Vægge, som løbe sammen hen imod Midten. Imod Nordvest er der en Aabning i den ydre Kreds, medens den indre Kreds har en Aabning i Syd. Paa en nærliggende Høj ser man Sten oprejste i en Dobbelttrække, som er 551 Fod lang og 3 1/2 Fod bred; i hver Ende afsluttes den af to store Monolither. Desuden er der ved den ene Ende en Stensætning af fire koncentriske Kredse.

Dartmoor er i Flademaal omtrent saa stort som Laaland. Det var forud dækket af Skove, og det er vel ogsaa derfor, at det endnu kaldes Dartmoor-Forest, som er dets fuldstændige Navn. Nu ser man kun nøgne Heder med lav Tornbladbuske (*Ulex*) paa Højderne, og hist og her er der udstrakte